

INNOVASJONSTALEN 2020

av Håkon Haugli, administrerende direktør i Innovasjon Norge

17. juni 2020.

Sjekkes mot fremføring.

Deres kongelige høyhet, statsråd, kjære venner av innovasjon og Innovasjon Norge,

Årets innovasjonstale blir holdt i en unntakstilstand.

Da jeg holdt talen i fjor, hadde jeg hatt ni arbeidsdager i Innovasjon Norge. Året som har gått, kunne ingen forestilt seg.

Dagen etter at Norge lukket ned i mars, snakket jeg med den første fortvilte bedriftslederen. Det har blitt mange slike samtaler. Med gründere som har sett livsverket gå i oppløsning og med bedrifter i hele landet som har måttet stoppe prosjekter eller sett kundene forsvinne.

Noen har vært på gråten. Alle føler ansvar for ansatte og deres familier. Og sin egen. Det gjør inntrykk.

*

Innovasjon Norge skal bidra til at vi kommer best mulig ut av krisen.

Og vi skal tenke langsiktig.

La meg begynne med det siste.

Tenk deg at året er 2030. Forestill deg at vi kan beskrive norsk næringsliv slik:

Vi er verdensledende på havbunnen og i verdensrommet.

Grønnsaker fra havet er blitt en stor eksportnæring. Batterier fra Norge er drivkraften for Europas elbilpark. Våre rederier er fremst i verden på grønn skipsfart. Materialer produsert av norsk bioråstoff har erstattet plast, og vi eksporterer kunnskap om å bygge store bygg i tre. Utenlandske investorer søker seg hit. Det samme gjør turister, som vil oppleve et land “nord for det ordinære”.

I 2030 høster vi internasjonal anerkjennelse for «**den norske innovasjonsmodellen**», som kombinerer tillit, tempo og teknologi.

Hvilke valg må vi ta for å komme dit?

Hvordan ruster vi oss for restart?

*

I fjor valgte vi **løven** som symbol for vekstbedrifter: Sterk og modig.

I år lar vi **ugla** symbolisere norsk næringsliv:

Den er klok og ser i mørket.

Det gode nattsynet trenger norsk næringsliv nå.

Noen næringer er hardere rammet, men ingen bedrift eller samfunnssektor er uberørt.

*

Det er grunn til bekymring.

Men dere må ikke tro at jeg og mine kolleger i Innovasjon Norge mangler begeistring.

Vi har i dag hørt fra Borregaard, Jotun, Ocean Sun og Brim Explorer.

De imponerer. Det samme gjør bedrifter i hele landet. Generelt.

Og i krisen.

Ingen har like gode forutsetninger som Norge for å utvikle havøkonomien, for grønn datalagring eller for uttesting av løsninger under ekstreme forhold. Ingen ligger foran oss i elektrifisering, i bruk av kunstig intelligens i fiskeoppdrett eller av roboter i fjøs og på havbunnen.

De siste månedene har en samlet helsenæring mobilisert for å løse behov hjemme og ute. Digitaliseringen har akselerert.

Og vi høster nå erfaringer som vi tar med oss inn i en «ny normal».

Politisk har **veien fra bekymring til beslutning** vært kort. Våre politiske beslutningstakere har handlet imponerende raskt. Det minner oss om hvor heldige vi er i Norge, med økonomisk handlingsrom og tillit mellom innbyggere og myndigheter, og mellom partene i arbeidslivet.

*

Innovasjon Norges låne- og tilskuddsrammer er gjennom i krisen doblet fra 7 til 14 milliarder.

Musklene er større, men vår rolle er den samme: Vi skal – som sparringpartnere for bedriftene – utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet.

I april og mai ga vi mer enn dobbelt så mye i lån og tilskudd som de samme månedene i fjor.

Prosjektene vi støtter kommer fra hele bredden av norsk næringsliv. Det er stort spenn, men **teknologi** er en fellesnevner i mange.

IKT er nå vår største enkeltsektor. Det er nytt.

Og apropos fjorårets innovasjonstale om skalering:

Videokonferanseselskapet **Pexip** gikk på børs 14. mai, to måneder etter at koronatiltakene trådte i kraft. Det ble tidenes største børsnotering av et norsk teknologiselskap. Gratulerer!

*

Til innovasjonstalen har vi hentet innspill fra næringsliv i hele landet. Dessuten har vi bedt forskere supplere vår egen kunnskap. Basert på det, vil vi komme med **fem innovasjonspolitiske anbefalinger.**

1.

Den første er: **Fortsatt fart i grønn omstilling.**

Det er mye vi ikke vet nå. Men noe vet vi. **Vi vet at grønn omstilling er nødvendig.**

Forskningen viser nå at gapet vokser mellom bedriftenes ambisjoner og det de har råd til å gjøre.

Vi ser at røde tall ikke gir grønn omstilling.

Med større låne- og tilskuddsrammer, kan Innovasjon Norge i år bidra i flere og større prosjekter. Vi vil derfor invitere norske bedrifter til å være med videre på **vår tids viktigste «selskapsreise»:** Arbeidet med grønn omstilling.

Det vil blant annet ha betydning for leverandørindustrien.

Kompetansen i olje- og gassnæringen er avgjørende for utvikling av fremtidsrettede løsninger i egen og andre næringer.

Norsk næringsliv har også grønne muligheter i EU. **Horisont Europa blir verdens største forsknings- og innovasjonsprogram.** I samarbeid med Forskningsrådet og andre snekkere i virkemiddelapparatet, skal vi bygge en trapp fra regionale og nasjonale til europeiske virkemidler.

Bedriften Kitemill på Voss er blant dem som har banet vei.

I september fikk de 24 millioner fra EU, til videreutvikling av sin vindteknologi.

2.

Det andre rådet er: **Sammen om eksport.**

Vi vet at arbeidsplasser i hele landet er resultat av at noen ute i verden kjøper norske produkter og tjenester.

Krisen traff eksportbedriftene.

Varer kom ikke frem, verdikjeder ble brutt.

Eksportutfordringen var stor, også før krisen.

Så hvordan ruster vi oss for eksport? Vi må både videreutvikle sterke eksportnæringer – som prosessindustri, energi og oppdrett – og utvikle nye.

NHOs veikart for fremtidens næringsliv peker på potensialet i «nye verdikjeder», som batterier, autonom skipsfart, sirkulærøkonomi, helse og akvakultur.

Det er ikke Innovasjon Norges rolle å velge blant disse, men det er vår rolle å bidra der norsk næringsliv har muligheter.

I Japan har vi lenge jobbet med **Equinor, for å gripe muligheter innen offshore vind**. Det er et eksempel på at vi jobber målrettet med alt fra de små til de aller største bedriftene.

Vi har oppdraget som hovedaktør for å fremme norsk eksport. Vi samarbeider med utenriktjenesten, Sjømatrådet, NORWEP og andre.

Næringslivet ber nå om mer samkjørt eksportinnsats, med et «eksportsenter» som et nav. Vi ser samme behov og **vil ta initiativ til et “Business Norway”**, et strukturert samarbeid med næringsorganisasjoner, klynger og virkemiddelaktører.

Vi må sammen prioritere og legge til rette for bedrifter som kan og vil nå internasjonale kunder.

3.

Vår tredje anbefaling er: **langsiktig løp for tilgang til risikokapital**.

De unge selskapene fikk i krisen en dobbelt smell: Kundene og investorene trakk hardt på bremsen – samtidig.

Norge trenger flere gode gründere og flere vekstbedrifter. Forskning fra BI viser at 2 av 3 nye arbeidsplasser skapes i nye bedrifter. Halvparten av disse igjen skapes i et fåtall unge vekstbedrifter.

Behovet for risikokapital har økt i og vil vare ut over koronakrisen.

Vi anbefaler derfor at myndighetene legger langsiktige løp for tilgang til tidligfase- og vekstkapital.

4.

Vårt fjerde råd går til fylkeskommunene. **Vi anbefaler at de spisser sine strategier for smart, regional spesialisering.**

Ulike deler av landet har ulike forutsetninger for næringsutvikling.

Fylkeskommunene har vært i endring og har fått en viktigere rolle som samfunnsutvikler. Gjennom krisen har vi i Innovasjon Norge hatt kontakt med våre fylkeskommunale eiere, og det regionale partnerskapet fungerer godt.

Annen del av dette arrangementet, består av ti regionale toppmøter.

Jeg skal derfor nøye meg med å gi fylkeskommunene ett innspill her: Mange av forutsetningene i arbeidet med smart spesialisering har endret seg.

Med utgangspunkt i kompetansen og ressursene i regionen, vil jeg oppfordre fylkeskommunene til **å involvere bedriftene, kunnskapsaktørene og oss - og spisse de regionale strategiene.**

5.

Det femte rådet er at **offentlig sektor må ta ansvar som innovasjonsmotor.**

Dette er spesielt viktig nå.

Vi vet at vi kan få det til: Stadig mer av **nærskipsfarten er elektrisk.** Det kan vi takke fremsynte myndigheter og et innovativt næringsliv for.

Men vi **har** sett det motsatte, **med elektriske biler.**

Med offentlig støtte var Norge tidlig ute med å bygge el-bil-fabrikk. Først etter at Think gikk konkurs, kom skattereglene og rammebetingelsene som skapte etterspørsel.

Regelverk, innkjøp og investeringer må sees i sammenheng.

Innovasjon Norge vil denne høsten etablere et senter som identifiserer mulighetene i offentlig-private samarbeid og løser opp i slike floker.

Som samfunn står vi overfor store og sammensatte utfordringer. Selskaper som lykkes med å løse dem i Norge, kan ta løsningene ut i verden, slik vi blant annet har sett med norsk helseteknologi i Singapore.

*

Jeg tilhører en generasjon som overtok en verden i bedre forfatning fra våre foreldre enn den de overtok fra sine.

Gjennom hele min levetid har verden blitt bedre, mer fredelig, rikere og friskere. Nå kan vi stå på et vippepunkt.

Greier vi ikke å løse klimaproblemene og samtidig skape nye arbeidsplasser, vil det true fremtidige generasjoners velferd.

Greier vi ikke å opprettholde internasjonalt samarbeid og handel, kan det gi varige økonomiske tilbakeslag, større ulikhet og en mer ustabil verden.

Jeg kjenner på ansvaret. Det personlige og Innovasjon Norges.

Innovasjon har aldri vært viktigere. For den enkelte bedrift, for Norge og for å løse globale utfordringer.

Det er nærmest blitt en klisjé at kriser skaper muligheter. Det er likevel sant. Men ikke bare sant. Forskningen viser at kriser kan ha

to helt forskjellige konsekvenser for innovasjon: Kriser kan drive frem innovasjon, men også redusere innovasjonsinnsatsen.

Nå slår krisen inn i næringslivet på begge disse måtene.

*

Når vi er samlet igjen i 2030, må vi kunne se tilbake på at vi **rustet oss for** grønn omstilling, for eksport, for flere nye vekstbedrifter, for smart regional spesialisering og for offentlig sektor som innovasjonsmotor.

Flasketuten peker på oss i Innovasjon Norge.

Vi er til for næringslivet.

Og vi oppnår resultater kun i samarbeid med andre.

«Vi har vært i krevende situasjoner før og skal klare det også denne gangen. **Sammen.**», sa statsminister Erna Solberg 18. mars.

«Sammen». Dette lille, store, viktige, norske ordet.

Med det vil jeg overrekke næringsminister Iselin Nybø Innovasjon Norges innovasjonspolitiske råd.

Sammen må vi ruste oss for restart.

Tusen takk!